

NOTAT

Til Statsbygg
Fra Advokatfirmaet Haavind AS
Dato 11. juni 2024
Ansvarlig advokat Anne Hesjedal Sending

AVTALEINNGÅELSER STATSBYGG – HABILITETSVURDERING

1. Innledning

Advokatfirmaet Haavind har fått i oppdrag å foreta en vurdering av habiliteten til Harald Vaagaasar Nikolaisen («Nikolaisen»), administrerende direktør i Statsbygg, i tilknytning til to avtaler som Statsbygg har inngått:

- i) Avtale mellom Statsbygg og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet («NTNU») vedrørende deltakelse i Prosjekt Norge inngått i 2014
- ii) Avtale mellom Statsbygg og Handelshøyskolen BI («BI») vedrørende oppdragsforskning inngått i 2024

Bakgrunnen for forespørselen er at det er reist spørsmål ved Nikolaisens habilitet i forbindelse med inngåelsen av nevnte kontrakter da Nikolaisens ektefelle, Anne Live Vaagaasar («Vaagaasar»), er ansatt som førsteamanuensis på BI. Hun har også en rolle i Prosjekt Norge som assisterende senterleder.

2. Konklusjon

Vår konklusjon er at Nikolaisen ikke var inhabil ved inngåelsen av avtalen mellom Statsbygg og NTNU vedrørende deltakelse i Prosjekt Norge i 2014, selv om hans ektefelle var assisterende senterleder for Prosjekt Norge. Avtalen gjaldt en videreføring av et samarbeid som hadde pågått i over 15 år. Avtaleinngåelsen innebar ikke en særlig fordel for ektefellen. Ut fra de konkrete faktiske forholdene i saken kan vi heller ikke se at det foreligger andre forhold som er egnet til å svekke tilliten til Nikolaisens upartiskhet.

Nikolaisen var etter vår vurdering heller ikke inhabil da Statsbygg inngikk avtale med BI vedrørende oppdragsforskning i 2024, selv om ektefellen var tilsatt som førsteamanuensis ved BI. Inngåelsen av avtalen innebar ikke en særlig fordel for ektefellen. Statsbygg hadde heller ingen foranledning til å anta at ektefellen, som jobbet ved et annet institutt, skulle involveres i arbeidet. Vi kan for øvrig ikke se at det foreligger andre forhold som er egnet til å svekke tilliten til Nikolaisens upartiskhet.

3. Faktisk bakgrunn

3.1 Avtalen mellom Statsbygg og NTNU vedrørende deltakelse i Prosjekt Norge

3.1.1 Innledning

Avtalen som ble inngått mellom NTNU og Statsbygg vedrørende deltakelse i Prosjekt Norge var en videreføring av et langvarig samarbeid om forskning mellom en rekke ulike bransjeaktører, som ble etablert ca. 15 år tidligere. Vi ser derfor grunn til å redegjøre kort for bakgrunnen for inngåelsen av avtalen i 2014, før vi går nærmere inn på den konkrete avtaleinngåelsen som habilitetsspørsmålet gjelder.

3.1.2 Avtalen fra 1999 og avtalerevisjonen i 2012

Statsbygg inngikk 10. oktober 1999 avtale med NTNU vedrørende Statsbyggs medlemskap i Norsk senter for prosjektledelse («Senteret»). Bakgrunnen for etableringen av Senteret var et tidligere forskningsinitiativ som blant annet Statsbygg hadde vært med på, som man etter at dette var ferdigstilt ønsket å videreføre i mer formaliserte former. Den opprinnelige avtalen løp uten revisjoner frem til det ble inngått et kontraktstillegg 1. februar 2012 i forbindelse med revisjon av medlems- og styringsmodellen i Senteret.

Av avtalen av 1999 fremgår at Senteret er et senter ved NTNU basert på medlemskap fra næringsliv og forvaltning. Senteret omfatter i henhold til avtalens punkt 2 følgende virksomhetsområder:

- i) initiere/promotere ny forskning innen prosjektledelse, både langsiktig (doktorgradsutdanning) og kortsiktig (bedriftsprosjekter),
- ii) initiere/promotere nye utdanningstilbud innen prosjektledelse, dvs. at forskningen skal finne anvendelse i utdanningstilbud, samt at senteret skal legge forholdene til rette for læring og kunnskapsutvikling,
- iii) kunnskapsformidling og implementering, både blant medlemmene og nasjonalt og internasjonalt.

Senteret er ikke et selvstendig rettssubjekt, men er en integrert del av NTNU. Organisatorisk består Senteret av et styre bestående av styremedlemmer som representerer medlemmene, av en senterledelse bestående av fire medlemmer, herunder senterleder, daglig leder, assisterende senterleder og en administrativt ansatt, og av fem bransjekoordinatorer. Senteret ledes av senterlederen, som har hovedstilling ved NTNU. Frem til revisjonen i 2012 fremgikk det av avtalen at også NTNU, BI og SINTEF skulle oppnevne styremedlemmer.

Av den opprinnelige avtaleteksten fra 1999 fremgikk også at BI var foretrukket samarbeidspartner for Senteret. Bakgrunnen for dette var at både BI og NTNU skulle være representert, selv om Senteret juridisk lå under NTNU. I praksis innebar dette at en representant fra BI skulle inngå i senterledelsen som «Assisterende senterleder». Fra Senteret ble stiftet i 1999 og frem til 2008 utpekte BI Erling Andersen, professor ved BI, til denne rollen. Deretter utpekte BI Vaagaasar, førsteamanuensis i prosjektledelse ved BI, til å overta rollen i 2008. Vaagaasar har fortsatt denne rollen.

Medlemmer av Senteret betaler en kontingent avhengig av hvilken medlemsgruppe de tilhører. For kategori 1, som blant annet består av de store offentlige aktørene i bransjen, utgjør medlemskontingenten kr. 250 000 per år. Styret treffer beslutning i alle saker som har med disponering av Senteret ressurser å gjøre, jf. avtalens punkt 8, herunder blant annet oppretting av stipendiatstillinger og igangsetting av prosjekter, ref. punkt i) i beskrivelsen av Senterets virksomhetsområder ovenfor.

3.1.3 Inngåelse av ny avtale i 2014

I forbindelse med at Senteret skiftet navn til Prosjekt Norge i 2014, ble det inngått nye avtaler med alle medlemmene, som fra dette tidspunkt ble benevnt partnere. Statsbygg inngikk slik avtale med NTNU 21. januar 2014/30. januar 2014. Av avtalens punkt 17 fremgår at avtalen «*erstatte tidligere avtale mellom partene vedrørende Norsk senter for prosjektledelse*».

Avtalen fra 2014 går i det vesentlige ut på det samme som avtalen fra 1999 (revidert i 2012), herunder er medlemskontingenten lik. I tillegg presiseres det i avtalen at det «*kan*» oppnevnes en assisterende senterleder som skal ha fast hovedstilling ved BI, noe som etter det vi har fått opplyst har vært praksis siden opprettelsen av Senteret i 1999. Assisterende senterleder oppnevnes etter innstilling fra styret. Ettersom dagens assisterende senterleder har hatt denne rollen siden 2008, har det ikke skjedd noen oppnevninger etter avtalerevisjonen i 2014.

Av avtalen fremgår videre at styret har det overordnede ansvaret overfor Dekanus med hensyn til senterets virksomhet og allokering av ressurser. Styret skal vedta budsjett og virksomhetsplaner for hvert år, og skal aktivt følge opp senterets virksomhet.

Avtalen er signert av Ingvald Strømmen, dekanus ved NTNU og Nikolaisen, administrerende direktør i Statsbygg. Etter det vi har fått opplyst ble senterledelsen aldri involvert i utformingen av den nye avtalen om Prosjekt Norge; dette ble håndtert av ledelsen i NTNU ettersom NTNU er ansvarlig for Prosjekt Norge. Senterledelsen har ikke myndighet til å inngå avtaler med partnerne på vegne av NTNU.

3.1.4 Vaagaasars rolle som assisterende senterleder

Vaagaasar har som nevnt ovenfor hatt rollen som assisterende senterleder siden 2008.

Assisterende senterleder bidrar som fagperson til senterets faglige aktiviteter. Rollen som assisterende senterleder har, slik vi oppfatter det, gått ut på oppgaver knyttet til kunnskapsspredning, jf. punkt iii) i beskrivelsen av Senterets virksomhetsområder i punkt 3.1.1 ovenfor. Dette går blant annet ut på å arrangere konferanser, seminarer og øvrige aktiviteter som sprer den forskning og kunnskap som Senteret besitter. Assisterende senterleder er ikke involvert i å initiere nye forskningsprosjekter, jf. ovennevnte punkt iii), men bistår i den faglige utvikling av forskningsaktiviteter som senteret er en del av. Assisterende senterleder deltar videre i senterledelsens ukentlige møter som omhandler den daglige driften av Senteret.

Assisterende senterleder og øvrige medlemmer av senterledelsen er ikke involvert i inngåelse av avtaler med nye partnere, og var som nevnt heller ikke involvert i forbindelse med avtalerevisjonen i 2014.

I «Bekreftelse på bistand forskning» (usignert) er Vaagaasars bistand til Prosjekt Norge beskrevet slik:

Bistå senterledelsen med valg av undervisningstemaer til seminarer, workshops og kunnskapsarenaer.

Det forventes at bidragsyter holder seg faglig oppdatert på faglig utvikling innen de berørte sektorer, og bistår våre partnere med riktig valg av tema til deres faglige utvikling. Bidragsyter deltar sammen med andre inviterte fagpersoner. Bidragsyter har undervisningsstilling innen fagområdet hos BI.

Honoraret for rollen som assisterende senterleder er et fast årlig beløp på kr 100 000, men dersom det utføres mer arbeid enn normalt har praksis vært at honoraret settes til kr 150 000. Honoraret har ingen sammenheng med Senterets økonomiske situasjon, antallet partnere, eller innbetalt medlemskontingent.

3.2 Avtalen mellom Statsbygg og BI vedrørende oppdragsforskning

3.2.1 Inngåelsen av avtalen om oppdragsforskning

Statsbygg inngikk vinteren 2024 avtale med BI om oppdragsforskning vedrørende «Litteraturstudie og innhenting av Statsbyggs erfaringer – Store prosjekter».

Bakgrunnen for oppdraget var at Statsbygg og andre ledende aktører i bransjen hadde tatt initiativ til et stort utviklingsarbeid knyttet til ledelse og styring av store prosjekter. Formålet med forskningsavtalen var å sikre at den nasjonale satsingen startet ut fra en relevant, internasjonal forskningsfront, og å dokumentere Statsbyggs erfaringer med gjennomførte og pågående store prosjekter. Oppdraget var derfor todelt og bestod av en litteraturstudie og en innhenting av Statsbyggs erfaringer med store prosjekter.

Kontrakten kom i stand ved at Statsbygg v/avdelingsdirektør Morten Dybesland henvendte seg til BI v/Sebastiano Lombardo og NTNU v/Ole Johnny Klakegg for å diskutere muligheten for å få gjennomført forskningsoppdraget. NTNU og BI var de to fagmiljøene som var opplyst å ha relevant kompetanse for et slikt oppdrag i tidligere møter Statsbygg hadde deltatt på i Prosjekt Norge. Det ble avholdt et arbeidsmøte med representantene fra de to institusjonene 9. november 2023. Fra BI stilte også professor Ragnhild Kvålshaugen. På møtet presenterte Statsbygg sitt kunnskapsbehov og sin økonomiske ramme, og mulighetene for å få gjennomført forskningsoppdraget ble diskutert. Statsbygg utformet et utkast til prosjektbeskrivelse, og dette ble kommentert av møtedeltakerne. På bakgrunn av relevant kompetanse og kapasitet mente BI og NTNU at det ville være hensiktsmessig at institusjonene bidro med hver sin del, hvor litteraturstudiet skulle utføres av BI v/Senter for byggenæringen, og redegjørelsen for Statsbyggs erfaringer skulle utføres av NTNU.

Statsbyggs økonomiske ramme var kr. 350 000 eks. mva. BI og NTNU ble i etterkant av møtet, i november/desember 2023, selv enige om fordelingen av honoraret dem imellom, basert på estimert tid for å løse de to leveransene. Fordelingen av honoraret ble kr. 150 000 eks. mva. til NTNU, og kr. 200 000 eks. mva. til BI.

Leveransene ble samlet i én kontrakt som ble inngått med BI i januar 2024, og oppdraget skulle utføres i perioden januar til 3. april 2024. Selve kontraktsdokumentet ble først signert 29. februar/4. mars 2024. Fakturering skjedde formelt fra BI, som organiserte fordelingen av honoraret med NTNU.

Vaagaasar var ikke involvert i inngåelsen av forskningsavtalen med Statsbygg, og er slik det fremgår under tilknyttet et annet institutt ved BI.

Nikolaisen var ikke involvert i inngåelsen av avtalen om forskningsoppdrag fra Statsbyggs side. Han har heller ikke vært involvert i oppfølgingen av forskningsarbeidene.

3.2.2 Utarbeidelsen av forskningsrapporten

Av avtalen om forskningsoppdrag punkt IV «Personell for utføring av oppdraget» fremgår:

Oppdraget skal utføres av følgende person(er), (med angitt prosentvis andel av total arbeidsinnsats):

Sebastiano Lombardo

Lombardo er førsteamanuensis ved Institutt for Strategi og entreprenørskap, og har vært leder for Senter for Byggenæringen siden september 2023.

Av prosjektbeskrivelsen, som også var en del av kontrakten, fremgår den nærmere arbeidsfordelingen mellom BI og NTNU. Det fremgår at utførende for litteraturstudiet er «BI, Senter for Byggenæringen».

Videre fremgår det at ansvarlig for innhenting av erfaringer fra gjennomførte og pågående prosjekter er NTNU, med bistand fra phd-kandidat fra Statsbygg.

NTNU oversendte i etterkant av møtet 9. november 2023 NTNUs forståelse av oppdraget, med en oversikt over forventet ressursbruk for deres del av prosjektet. Tre konkrete ressurser fra NTNU ble oppgitt ved navn. I tillegg ble det angitt at en siste person «NN» ikke var bekreftet, men med et mulig navn. Dette gjaldt ressurser fra NTNU som skulle utføre datainnsamlingen, og har ikke sammenheng med litteraturstudiet som skulle utføres av BI.

Under Lombardos arbeid med litteraturstudiet ble Vaagaasar forespurt om å bidra. Det er opplyst at andre forskere som kunne være aktuelle for å bidra ved studiet fra BIs Senter for Byggenæringen ikke hadde kapasitet eller anledning. Selv om Vaagaasar er tilsatt ved et annet institutt, og ikke er tilknyttet Senter for Byggenæringen, fant Lombardo det naturlig å spørre Vaagaasar ettersom hun er en av BIs eksperter på prosjektledelse. Statsbygg ble verken forespurt eller informert om hvilke forskere BI involverte i litteraturstudiet utover det som fremgikk av kontrakten.

Forfatterne av rapporten er både Lombardo og Vaagaasar.

3.2.3 Vaagaasars stilling ved BI

Vaagaasar er førsteamanuensis ved BI, Institutt for ledelse og organisasjon. BI er organisert som en stiftelse, slik at det f.eks. ikke er eiere. Vaagaasar er ikke tilknyttet BIs Senter for Byggenæringen eller Institutt for Strategi og entreprenørskap.

Vi har fått opplyst at Vaagaasar har fastlønn som førsteamanuensis. Vaagaasar mottar ikke bonuser e.l. fra BI, og hennes lønn er ikke basert på de forskningsoppdrag som utføres.

4. Vurdering av habilitet

4.1 Rettslige utgangspunkter

Forvaltningslovens regler om habilitet gjelder for offentlige tjenestemenn og andre som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, jf. forvaltningsloven (fvl.) §§ 6 og 10. Det er klart at Nikolaisen, som er ansatt i Statsbygg, er å anse som en offentlig tjenestemann. Forvaltningslovens regler om habilitet kommer derfor til anvendelse. Dersom den overordnede tjenestemannen er inhabil, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan, jf. fvl. § 6 tredje ledd.

Etter fvl. § 6 første ledd er en offentlig tjenestemann inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak, når han selv er part i saken, jf. bokstav a, eller når han har en slik tilknytning til parten som omhandlet i bokstavene b til e. Ingen av disse absolutte inhabilitetsgrunnene kommer til anvendelse i denne saken. Verken Nikolaisen eller Vaagaasar er part i de nevnte avtalene. Situasjonen skal derfor vurderes etter bestemmelsens andre ledd.

Etter fvl. § 6 andre ledd anses en offentlig tjenestemann inhabil til å *«tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse»* eller *«treffe avgjørelse»* i en sak dersom det foreligger *«særegne forhold»* som er *«egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet»*. Bestemmelsen innebærer at habilitetskravene gjelder alle som deltar og gir innspill i den utrednings- eller beslutningsprosess som leder frem til en avgjørelse.

De særegne forholdene kan være av samme art som de som er nevnt i første ledd. Videre åpner § 6 andre ledd for en bred, skjønnsmessig vurdering av personens tilknytning til parter og saken. Ordlyden *«særegne forhold»* viser at det må oppstilles en viss terskel. Formuleringen *«egnet til»* viser at det er sentralt hvordan forholdet fremstår utad. Vurderingen må skje i lys av de sentrale hensynene bak habilitetsreglene, som er å sikre korrekte avgjørelser og bidra til å opprettholde tilliten og troverdigheten til forvaltningen, se Rt-1996-64 s. 68.

Om vurderingen i relasjon til det likelydende vurderingstemaet i domstoloven § 108 har Høyesterett uttalt at det avgjørende er hvorvidt *«de særlige forholdene i saken etter en objektiv vurdering gir omverdenen rimelig og saklig grunn til å tvile på dommerens upartiskhet»*, jf. HR-2016-2311-P avsnitt 15, med videre henvisninger.

Det skal etter ordlyden i fvl. § 6 andre ledd blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære *«særlig fordel, tap eller ulempe»* for vedkommende eller noen han har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om en habilitetsinnsigelse er reist av en part. Sistnevnte er uten betydning i denne saken ettersom det ikke ble reist inhabilitetsinnsigelse før Statsbyggs avgjørelser om å inngå kontraktene. Fvl. § 6 andre ledd inneholder ikke en uttømmende oppregning av hva som er relevant ved vurderingen av om det foreligger *«særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til [vedkommendes] upartiskhet»*.

I de to sakene som vurderes her, er det særlig ektefellens ansettelsesforhold hos BI samt engasjementet som assisterende senterleder i Prosjekt Norge, som reiser spørsmål om inhabilitet ved inngåelsen av de to avtalene.

Det er i praksis fra Justisdepartementets lovavdeling («Lovavdelingen») lagt til grunn at det skal mye til for at en nær tilknytning til en vanlig ansatt i et foretak fører til inhabilitet, se bl.a. JDLOV-2023-4798 (Toppe). Det skal imidlertid mindre til for at inhabilitet foreligger der den nærstående har en ledende stilling i foretaket, se JDLOV-2010-6903 (Solheim) og JDLOV-2018-3595-2 (Isaksen).

For de to sakene som skal vurderes her, er det både relevant å se hen til praksis som gjelder vanlige ansatte, og til praksis som gjelder nærstående som har en ledende stilling i den aktuelle virksomheten. Som det fremgår av de sakene som presenteres i det følgende, beror habilitetsspørsmålet på en forholdsvis konkret vurdering fra sak til sak. Enkelte momenter går likevel igjen.

Vi ser først på praksis som gjelder *vanlige ansatte*.

Lovavdelingens uttalelse i sak **JDLOV-2023-4798 (Toppe)** gjaldt vurdering av om statsråd Kjersti Toppe var inhabil til å behandle saker som berørte Equinor, da hennes datter var ansatt der og deltok i et aksjesparingsprogram for Equinors ansatte. Lovavdelingen uttalte følgende om vurderingstemaet for situasjoner der det var tale om å treffe individuelle avgjørelser der Equinor var part eller som selskapet har sterke reelle interesser i (vår understrekning):

Det forhold at Toppes datter er ansatt som ingeniør i Equinor, vil ikke alene kunne begrunne inhabilitet med mindre det foreligger helt særlige omstendigheter, se utgangspunktene skissert i punkt 2.3. Inhabilitet kan etter praksis tenkes for eksempel dersom avgjørelsen gjelder en sak som spesifikt og temmelig direkte angår statsrådets datter og hennes arbeidssituasjon, der hun vil kunne ha en ikke uvesentlig økonomisk interesse eller en betydelig personlig interesse i utfallet av saken, eller der statsrådets datter på annen måte har utvist et særlig engasjement for saken.

I Lovavdelingens sak **JDLOV-2012-2056 (Strøm Erichsen)** ble statsråd Strøm-Erichsen ikke ansett inhabil til å delta i et prosjekt om konkurranse om utarbeidelse av nasjonal kjernejournal, selv om hennes ektefelle var ansatt i ett av tre selskaper som deltok i dialogfasen av en anskaffelse. Lovavdelingen la vekt på flere momenter (vår understrekning):

Ut fra denne beskrivelsen legger vil til grunn at statsrådets ektefelle ikke vil kunne få noen slik «særlig fordel, tap eller ulempe» som følge av avgjørelser som blir truffet i saken. Vi kan heller ikke se at forholdet utad kan oppfattes slik. Vi peker særlig på at statsrådets ektefelle er en av en lang rekke ansatte i selskapet, at han ikke har tilknytning til den delen av selskapet som er involvert i anskaffelsen, og at det heller ikke er noe grunnlag for stille spørsmål om han på annen måte – utad eller internt i selskapet – er involvert i anskaffelsesprosessen eller har økonomiske interesser knyttet til denne. Vi kan heller ikke se andre momenter som skulle føre til at det i saken foreligger «særegne forhold» som er «egnet til å svekke tilliten til» statsrådets upartiskhet i saken.

Vår konklusjon er etter dette at statsråd Strøm-Erichsen, ut fra de oppgitte fakta, ikke er inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for eller treffe avgjørelse i saker der EDB er berørt av avgjørelser knyttet til anskaffelser i forbindelse med prosjektet nasjonal kjernejournal.

Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) behandler saker som gjelder inhabilitet ved offentlige anskaffelser der saken er bragt inn for nemnda. I sak **KOFA-2017-155** la KOFA til grunn at oppdragsgivers rådgiver ikke var inhabil. Rådgiveren hadde blant annet flere familiemedlemmer som var ansatt hos valgte leverandør eller dennes søsterselskap. Det ble uttalt at det i slike tilfeller er «*relevant å vurdere hvor omfattende oppdrag det er snakk om, og i hvilken grad den aktuelle ansatte er involvert i tilbudsarbeidet og i den eventuelle leveransen*». Det ble videre fremhevet at en særlig fordel kan tenkes å foreligge hvis «*kontrakten innebærer en form for generell statusheving, og fordi gode resultater for selskapet øker muligheten for lønnsøkning*». Dette fremstod likevel som «*avledet, og neppe særlig nærliggende i et tilfelle som dette hvor kontraktsverdien tross alt er relativt lav*».

Både Lovavdelingen og KOFA har også vurdert habilitet der en ektefelle eller annen nærstående har hatt en *ledende stilling*. Også i disse sakene gjøres det konkrete vurderinger av hvorvidt en beslutning vil innebære en særlig fordel eller om vedkommende har en særlig interesse i utfallet.

I sak **JDLOV-2019-1787 (Kulild)** ble det vurdert om departementsråd Villa Kulild kunne være inhabil i saker som involverte Pareto Securities AS, da hennes ektefelle var partner i selskapet. Ektefellen hadde en aksjepost på 2 % i selskapet og hadde krav på en andel av overskuddet. Lovavdelingen uttalte (vår understrekning):

Det let seg ikke gjøre å seie heilt generelt kva som skal til for at Kulild blir inhabil i saker som direkte gjeld Pareto. I saker som får direkte økonomisk betydning for Pareto, for eksempel der SD vurderer å kjøpe rådgjevingstenester frå selskapet, vil Dragesund gjennom sin posisjon som partner ha ei handfast og konkret økonomisk interesse i avgjerda. Slike saker vil på dette punktet skilje seg frå dei nemnde sakene om Bakke-Jensen og Strøm Eriksen. På same måte som i den nemnde saka om Isaksen, vil størrelsen av dei økonomiske verdiane som er i spel, ha betydning for den endelege habilitetsavgjerda. Vi nøyer oss her med å seie at Kulild truleg vil vere inhabil i saker som gjeld avgjerder som Pareto eller Dragesund har ei ikkje ubetydelig økonomisk interesse i. Det kan ikkje på førehand utelukkast inhabilitet i saker som direkte gjeld Pareto, men som ikkje medfører slike økonomiske interesser. SD har ikkje nemnt nokon eksempel på slike saker. Vi nøyer oss med å seie at inhabilitet i slike saker fyrst og fremst vil kome på tale dersom dei dreier seg om noko Dragesund har vore særleg involvert i.

Det var følgelig av betydning om det forelå en konkret økonomisk interesse, og i tilfelle størrelsen på de økonomiske verdiene. Utover tilfeller der det forelå en «*ikkje ubetydelig økonomisk interesse*» for Pareto eller ektefellen, kunne inhabilitet først og fremst komme på tale der det dreide seg om noe som ektefellen hadde vært «*særleg involvert i*».

Sak **JDLOV-2018-3595-2 (Isaksen)** gjaldt spørsmål om næringsminister Torbjørn Røe Isaksens habilitet knyttet til blant annet at en nær venn var partner i konsulentselskapet Menon. Det ble uttalt at man som partner måtte antas å ha en sterkere interesse i avgjørelser som gagnar virksomheten enn personer i alminnelige ansettelsesforhold. Lovavdelingen hadde imidlertid ikke konkret informasjon om hvilke økonomiske interesser som lå i partnerrollen, og uttalte generelt (vår understrekning):

For å avgjøre om en beslutning rettet mot selskapet kan utgjøre «særlig fordel eller ulempe» for Wang Gierløff vil hennes økonomiske interesser i selskapet måtte vurderes nærmere. Det vil blant annet være relevant hvilken rett hun har til å ta del i selskapets overskudd. Hvis en avgjørelse kan få andre økonomiske konsekvenser for henne, f.eks. i form av bonus eller liknende, vil også det kunne utgjøre en særlig fordel som kan begrunne inhabilitet.

Hvor sterk interesse Wang Gierløff vil ha i en konkret avgjørelse om leverandørvalg vil også avhenge av kontraktens størrelse. Her er både

kontraktens størrelse isolert sett og i relasjon til selskapets totale omsetning relevant. En partner vil ha sterkere interesse i at Menon får en kontrakt som kan få en viss betydning for selskapets økonomi eller posisjon enn en kontrakt av mindre betydning for selskapet. Samtidig kan også kontrakter som alene vil ha begrenset betydning for selskapet, omhandle kontraktssummer som for utenforstående vil fremstå som betydelige. Det kan derfor ikke utelukkes at det også for slike kontrakter kan oppstå tilfeller av inhabilitet. Hvis Menon ofte er en aktuell tjenesteleverandør for departementet, kan det også være nødvendig å se flere kontrakter i sammenheng.

Også andre forhold enn de rent økonomiske konsekvensene for Wang Gierløff kan være relevante i habilitetsvurderingen. Dreier det seg om en sak hun har engasjert seg særlig i, eller som angår en del av Menons virksomhet som hun i særlig grad arbeider med, må dette inngå i den samlede vurderingen etter § 6 andre ledd. Det vil også ha betydning hvor stort rom for skjønn departementet har i den beslutningen som skal treffes. Selv om en avgjørelse i en anbudskonkurranse må vurderes etter habilitetsreglene på vanlig måte, vil det derfor kunne være av betydning hvilket skjønn anskaffelsesregelverket overlater til departementet.

Det ble deretter oppsummert med at næringsministerens habilitet måtte bero på en samlet vurdering i hver enkelt sak, og at han trolig ville være inhabil til å delta i avgjørelser som

(...) kan innebære en ikke-ubetydelig økonomisk fordel for Wang Gierløff eller som angår en del av Menons virksomhet som hun i særlig grad arbeider med eller en sak hun har vært særlig involvert i. I den samlede vurderingen vil avgjørelsens betydning for Menon, Wang Gierløffs økonomiske interesse i selskapet og hennes interesse i den konkrete avgjørelsen stå sentralt. (vår understrekning)

Et konkret eksempel fra KOFA på at inhabilitet forelå finnes i **KOFAs sak 20018/76**, der en konsulent som bistod i en anskaffelsesprosess var en nær venn av daglig leder og hovedaksjonær hos valgte leverandør. KOFA fant det ikke tvilsomt at en avgjørelse om tildeling av kontrakt innebar en særlig fordel for den nære vennen.

Et grensetilfelle finnes i sak **JDLOV-2006-7244A (Storberget)**, der Lovavdelingen «under tvil» kom til at justisminister Storberget var inhabil ved anskaffelsen av utbygging av nødnett til en verdi på ca. kr. 7-8 MRD på grunn av hans ektefelles ansettelse i Geelmuyden.Kiese (GK). Selskapet var rådgiver til Siemens, som deltok i konkurransen om nødnett. Storbergets ektefelle var en av fire spesialrådgivere i GK, som sammen med fire seniorrådgivere utgjorde den norske ledergruppen. Det var planlagt at hun skulle få eierinteresser i firmaet med 4 %. Hun skulle ikke være involvert i anskaffelsen eller de konkrete oppdragene. Lovavdelingen la vekt på at det var «tale om en sak av stor økonomisk betydning for de foretakene som konkurrerer om kontrakt». Videre ble det lagt vekt på at hun ville få eierinteresser i GK, og hva som kunne forventes i forbindelse med lederrollen (vår understrekning):

Etter det opplyste har Johnsgaard for tiden et ordinært tilsetningsforhold i GK, men det er opplyst at hun i nær fremtid vil få eierinteresser i firmaet gjennom aksjeinnehav. Hun vil da ha en (in)direkte, om enn begrenset, økonomisk interesse i hvordan firmaets forskjellige oppdrag løper av. Selv om hun ikke har nærmere informasjon om eller innflytelse på hvordan oppdrag utenfor hennes egne utføres, er det sett utenfra likevel rimelig å regne med at hun som medlem av ledergruppen kan bli involvert iallfall dersom særskilte problemer skulle oppstå.

Lovavdelingen konkluderte motsetningsvis med at det ikke forelå inhabilitet for forsvarsminister Bakke-Jensen i sak **JDLOV-2017-6411 (Bakke-Jensen)** ved spørsmål om å delta i avgjørelser om å tildele konsultentselskapet BDO oppdrag under en rammeavtale. Ektefellen til Bakke-Jensen var såkalt «lønnspartner» i BDO. Det innebar at hun hadde en ledende stilling, men at hun ikke var eier. Hun hadde en bonusordning som i hovedsak var knyttet til hennes egen innsats. BDOs selskapsmessige overskudd eller underskudd hadde således ikke noen direkte betydning for ektefellen. Det var allerede

inngått en rammeavtale med BDO, slik at spørsmålet gjaldt tildeling av enkeltoppdrag innenfor avtalen. Lovavdelingen fant at dette tilfellet liknet mer på situasjonen i Strøm-Erichsen-saken enn Storberget-saken, selv om ektefellen hadde en ledende stilling med bonusbasert lønn (understreket her):

Etter vårt syn har foreliggende sak mest til felles med situasjonen rundt Strøm-Erichsens habilitet. Sjurelv har så langt ikke hatt noe med rammeavtalen å gjøre. Ut fra det som er opplyst legger vi til grunn at det fortsatt vil forholde seg slik. Til forskjell for hva som var tilfelle for Strøm-Erichsens ektefelle, er Sjurelvs avlønning delvis bonusbasert. Bonusen knytter seg imidlertid ikke til det økonomiske resultatet for region «Stor-Oslo», som i all hovedsak håndterer rammeavtalen. Vi påpeker også at BDOs oppdrag er av en annen art enn det som var tilfelle for GK sin del ved vurderingen av Storbergets habilitet. Avgjørelser knyttet til rammeavtalen vil etter det vi kan se ikke kunne utgjøre noen «særlig fordel, tap eller ulempe» for Sjurelv.

Vi kan heller ikke se andre «særegne forhold» som er «egnet til å svekke tilliten til» forsvarsministerens upartiskhet.

Lovavdelingen la følgelig vekt på at ektefellen ikke hadde noe med rammeavtalen å gjøre. Videre ble det lagt vekt på og at selv om lønnen hennes var delvis bonusbasert, knyttet ikke bonusen seg til de oppdrag BDO kunne få via rammeavtalen.

I Lovavdelingens praksis knyttet til statsråders deltakelse i budsjettbehandling finner vi også uttalelser av relevans. Selv om regjeringens budsjettsaker skiller seg fra inngåelse av kontrakter, kan saker som gjelder beslutninger om konkrete bevilgninger til en virksomhet der ektefellen eller en annen nærstående er ansatt eller har en ledende rolle, likevel ha en viss overføringsverdi.

Sak **JDLOV-2011-3704 (Halvorsen)** gjaldt spørsmål om finansminister Kristin Halvorsen av habilitetsgrunner burde unnlate å behandle saker som vedrører NRK, særlig statsbudsjett og spørsmål om størrelsen på kringkastingsavgiften, da hennes ektefelle var leder av NRKs underholdningsavdeling. Lovavdelingen hadde tidligere uttalt seg om tilsvarende problemstilling i sak JDLOV-2006-6333, da ektefellen hadde en lavere stilling som prosjektsjef i NRK og Halvorsen var finansminister. Lovavdelingen påpekte at selv om ektefellen nå hadde en mer overordnet stilling og ville ha befatning med budsjettet for underholdningsavdelingen, var konklusjonen og vurderingene de samme som i saken fra 2006. Det ble vist til følgende uttalelser (vår understrekning):

Kringkastingsavgiften fastsettes av Stortinget som ledd i behandlingen av statsbudsjettet og etter forslag fra regjeringen. Avgiften utgjør den vesentligste delen av NRKs inntekter. Regjeringens syn på kringkastingsavgiften får avgjørende betydning for NRKs alminnelige økonomiske rammevilkår. Indirekte kan dette tenkes å påvirke arbeidsforholdene til finansministerens ektemann (lønn og arbeidssituasjonen ellers). Budsjettbehandlingen har imidlertid i beskjeden grad konsekvenser for hvordan NRK nærmere skal disponere inntektene fra kringkastingsavgiften. Etter vårt syn er det klart at avgjørelse i saken ikke innebærer «særlig fordel, tap eller ulempe» for finansministerens ektemann. Han er i denne sammenheng bare en blant en rekke ansatte i NRK, og budsjettbehandlingen avgjør ikke noe om underholdningsavdelingens stilling sammenlignet med andre ledd i NRKs organisasjon. Regjeringens, herunder finansministerens, befatning med budsjettforslaget innebærer dermed heller ikke noe «særegent forhold» som kan føre til inhabilitet med utgangspunkt i forvaltningsloven § 6 annet ledd.

For at spørsmålet om habilitet skulle oppstå på grunnlag av de fakta vi har beskrevet foran, måtte finansministeren etter vårt syn forberede eller treffe avgjørelse i en sak som spesifikt og temmelig direkte angikk underholdningsavdelingen i NRK og som fikk betydning for denne avdelingens rammevilkår og mer spesifikt arbeidssituasjonen til finansministerens ektemann. Alternativt kunne det tenkes at finansministerens ektemann i særlig grad hadde

engasjert seg i en bestemt sak med tilknytning til egen arbeidssituasjon.
Vurderingen av om habilitet foreligger, må også i slike tilfeller bli konkret.

I sak **JDLOV-2012-3312 (Barth-Eide)** hadde statsråd Espen Barth-Eide selv ønsket å fratre pga. habilitet i alle saker som gjaldt økonomiske tildelinger til NUPI, hvor han selv hadde arbeidet som forsker, seniorforsker og avdelingsleder, og hvor han på tidspunktet for habilitetsvurderingen var i permisjon fra sin stilling som avdelingsleder. Lovavdelingen trakk frem som et relevante momenter at NUPI var en relativt liten arbeidsplass, og at prosjektstøtten fra Forsvarsdepartementet i det forutgående år utgjorde 9 % av NUPIs inntekter. NUPI hadde også fått en betydelig del av de midlene som Forsvarsdepartementet over den aktuelle budsjettposten årlig tildeler sivile organisasjoner. Lovavdelingen presiserte likevel at det ikke var klart at statsråden var inhabil til å tildele midler til NUPI, men hadde ikke innvendinger mot at en for saksbehandlingen la til grunn at tilknytningen til NUPI gjorde ham inhabil.

5. Den konkrete vurderingen av Nikolaisens habilitet

5.1 Innledning

Som redegjort for i punkt 4, må det foretas en konkret helhetsvurdering av om det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til Nikolaisens upartiskhet, der flere forhold spiller inn ved vurderingen. Nikolaisens habilitet må vurderes ut fra forholdene på beslutningstidspunktet, det vil si på tidspunktet for kontraktsinngåelsen.

I det følgende vurderes først Nikolaisens habilitet ved Statsbyggs inngåelse av avtalen med NTNU vedrørende deltakelse i Prosjekt Norge i 2014. Deretter vurderes Nikolaisens habilitet ved Statsbyggs inngåelse av avtalen med BI om forskningsoppdrag i 2024.

5.2 Avtalen mellom Statsbygg og NTNU vedrørende deltakelse i Prosjekt Norge

Det fremgår av Lovavdelingens praksis at det ikke er tilstrekkelig for inhabilitet at en ektefelle eller annen nærstående er ansatt i den virksomheten som det skal inngås avtale med. Ved den nærmere vurderingen av habilitetsspørsmålet er det av betydning hvilken stilling den nærstående har. Der den nærstående har en ledende stilling i virksomheten, skal det mindre til for at tjenestemannen anses som inhabil.

Vaagaasar er engasjert som assisterende senterleder for Prosjekt Norge, og sitter som en av fire medlemmer i senterledelsen. Tittelen og rollens innplassering i virksomheten tilsier klart at Vaagaasar har en ledende stilling i Prosjekt Norge. Tittelen kan imidlertid gi inntrykk av et større ansvar og myndighet enn det rollen reelt sett innebærer. Det vises til gjennomgangen av assisterende senterleders arbeidsoppgaver og ansvarsområder i punkt 3.1.3 ovenfor. Vaagaasar har ingen selvstendig beslutningsmyndighet i Prosjekt Norge, utover det som knytter seg til organisatoriske beslutninger rundt gjennomføring av aktiviteter for kunnskapsspredning. Rollen har en annen karakter enn hva ledende stillinger typisk har, hvor den ledende personen har stor grad av innflytelse over virksomheten ved for eksempel å utøve beslutningsmyndighet og ha budsjettansvar, og der man ofte er tett tilknyttet virksomhetens interesser i form av eierskap, bonusordninger mv. Flere av de forhold som ofte er vektlagt i praksis i retning av inhabilitet der en ektefelle eller annen nærstående har en ledende stilling hos en kontraktspart, kan vi følgelig ikke se at foreligger i dette tilfellet. Det er de faktiske forholdene som må legges til grunn, både ved vurderingen av om det foreligger en særlig fordel eller ulempe, og ved vurderingen av om eventuelle særegne forhold er egnet til å svekke allmenhetens tillit til foretaket.

Både for vanlige og for ledende ansatte må det gjøres en konkret vurdering av hvorvidt en beslutning vil innebære en særlig fordel eller ulempe for den nærstående. Vaagaasar har siden hun tiltrådte i rollen som assisterende senterleder årlig mottatt kr. 100 000 eller kr. 150 000 fra Prosjekt Norge. Beløpet avhenger av hennes egen arbeidsinnsats. Ordningen har vært den samme siden hun begynte i rollen i 2008, og var også den samme for hennes forgjenger. Honoraret har ingen sammenheng med

antallet partnere som signerer kontrakt og som betaler medlemskontingent. Det er etter vårt syn klart at Vaagaasar ikke får noen direkte økonomiske fordeler som følge av kontraktsinngåelsen.

Det kan spørres om kontraktsinngåelsen indirekte kan medføre økonomiske fordeler for Vaagaasar. Ettersom Vaagaasars honorar delvis avhenger av arbeidsinnsats, kunne det tenkes at antallet medlemmer påvirker oppdragsmengden i Vaagaasars rolle, slik at hun vil ha en interesse i at Prosjekt Norge inngår kontrakter med nye medlemmer. En slik potensiell fordel fremstår likevel som lite nærliggende og helt avledet i et tilfelle som dette, der Statsbygg allerede hadde vært medlem av Prosjekt Norge i 15 år før avtalen ble inngått, og der Vaagaasars arbeidsoppgaver gjelder kunnskapsspredning generelt og i liten grad har sammenheng med antallet partnere i Prosjekt Norge.

Vaagaasars interesse i kontraktsinngåelsen vil også avhenge av kontraktens størrelse.. Statsbyggs kontrakt innebærer at Statsbygg skal betale en årlig medlemskontingent på kr. 250 000. Dette utgjør ikke i seg selv et høyt beløp, men det utgjør ca. 4,5 % av de samlede årlige kontingentinntektene, som utgjør ca. kr. 5 500 000. Kontrakten har derfor en viss, om enn noe begrenset, betydning for prosjektets økonomi, særlig fordi tilskuddet gis årlig så lenge medlemskapet består. Tilsvarende utgjør Vaagaasars honorar på inntil kr. 150 000 ca. 2,7 % av denne samlede medlemskontingenten. Vi kan imidlertid ikke se at disse forholdene vil være avgjørende i et tilfelle som dette, der Vaagaasars honorar ikke påvirkes av kontrakten. Det vises til f.eks. Isaksen-saken, hvor det ble lagt til grunn at det for en partner særlig er der hvor vedkommende vil motta en ikke-ubetydelig økonomisk fordel, at inhabilitet typisk vil foreligge. Det vises også til JDLOV-2017-6411 (Bakke-Jensen), der statsråden ikke var inhabil ved tildeling av avrop under rammeavtale til et selskap der ektefellen var lønnspartner med bonusordning. Videre ble det i JDLOV-2012-3312 (Barth-Eide) heller ikke lagt til grunn at Barth-Eide nødvendigvis ville være inhabil til å fatte vedtak om tildelinger til NUPI, der han selv hadde permisjon fra sin stilling som avdelingsleder, selv om støtten utgjorde 9 % av virksomhetens inntekter. I Barth-Eide saken dreide det seg i tillegg om en ensidig tildeling av midler, og ikke en kontrakt som i vårt tilfelle, hvor Statsbygg får fordeler av medlemskapet.

Også andre forhold enn de rent økonomiske konsekvensene for Vaagaasar og Prosjekt Norge kan være relevante i habilitetsvurderingen. Herunder kan det ha betydning om kontrakten gjelder en sak Vaagaasar har engasjert seg særlig i, eller om den angår en del av Prosjekt Norges virksomhet som hun i særlig grad arbeider med. Som gjennomgått i punkt 3.1.3 ovenfor, er det NTNU som inngår kontraktene om medlemskap. Vaagaasar har verken deltatt i eller gitt innspill til den prosessen som har ledet frem til kontraktsinngåelse. Hun har heller ikke hatt befatning med oppfølgingen av kontraktene med partnerne. Vaagaasar er heller ikke involvert i hvordan Prosjekt Norge distribuerer medlemskontingenten.

Etter vårt syn har saken også visse likehetstrekk med JDLOV-2011-3704 (Halvorsen), der Halvorsen ikke ble ansett for å være inhabil fra å behandle budsjett og spørsmål om størrelsen på kringkastingsavgiften som var av direkte betydning for NRK, der hennes ektefelle hadde en lederstilling. I likhet med Halvorsen-saken kan beslutningen om kontraktsinngåelse kun tenkes å ha en indirekte betydning ved at den kan påvirke Vaagaasars arbeidsforhold i form av tilgjengelige midler til hennes arbeidsoppgaver – kunnskapsformidlingen. Betydningen er imidlertid svært begrenset ettersom det er styret som har beslutningsmyndighet om prosjektets budsjett og allokering av ressurser, og det meste av prosjektets inntekter går til forskningsprosjekter, ikke til kunnskapsformidling, som Vaagaasar jobber med. I Halvorsen-saken ble det lagt til grunn at en slik indirekte innvirkning «klart» ikke innebar en særlig fordel, tap eller ulempe for finansministerens ektemann, selv om Halvorsens ektemann både hadde en ledende stilling der han hadde en viss befatning med budsjettet, og der behandlingen av kringkastingsavgiften også kunne tenkes å påvirke lønssituasjonen til ektemannen.

I Halvorsen-saken ble det også understreket at ektemannen bare var *«en blant en rekke ansatte i NRK»*. I JDLOV-2012-3312 (Barth-Eide) var det et moment at det var tale om en liten arbeidsplass, med 66,7 utførte årsverk. Prosjekt Norge har en vesentlig mindre organisasjon enn dette. Dette kan tilsi at de involverte både er tettere på saker som angår hele Prosjekt Norge, og at man lettere

identifiserer seg med organisasjonen som sådan, herunder de fordeler og ulemper som oppnås. I dette tilfellet kan vi likevel ikke se at dette får avgjørende vekt, også tatt i betraktning at Vaagaasar har relativt begrenset myndighet og ansvar i kraft av sin rolle.

Vi legger også en viss vekt på at kontrakten mellom Statsbygg og NTNU innebærer en videreføring av et samarbeid som har pågått uavbrutt siden 1999, hvor alle de store statlige utbyggingsetatene deltar, til stort sett samme vilkår som i tidligere kontrakt. Det forelå således ikke en reell konkurransesituasjon, der det for eksempel var et alternativ for Statsbygg å inngå kontrakt i et annet tilsvarende samarbeidsprosjekt.

Samlet sett mener vi at inngåelse av avtalen om deltakelse i Prosjekt Norge ikke vil innebære at ektefellen til Nikolaisen får en «*særlig fordel, tap eller ulempe*», og vi kan heller ikke se at de konkrete forholdene i saken etter en objektiv målestokk gir omverdenen rimelig og saklig grunn til å tvile på Nikolaisens habilitet i forbindelse med avtaleinngåelsen.

Vår vurdering er derfor at det ikke foreligger «*særegne forhold*» som er «*egnet til å svekke tilliten*» til Nikolaisens upartiskhet, jf. fvl. § 6 andre ledd, og at Nikolaisen dermed ikke var inhabil ved inngåelsen av avtalen mellom Statsbygg og NTNU vedrørende deltakelse i Prosjekt Norge i januar 2014.

5.3 Avtale mellom Statsbygg og Handelshøyskolen BI vedrørende oppdragsforskning

Det neste spørsmålet er om Nikolaisen var inhabil ved inngåelsen av avtalen mellom Statsbygg og BI vedrørende oppdragsforskning, som følge av at hans ektefelle er ansatt som førsteamanuensis ved BI.

Statsbyggs representant ved inngåelsen av kontrakten var Morten Dybesland, som er avdelingsdirektør for bærekraft og spesialfag. Kontrakten ble signert på Statsbyggs vegne av direktør for forskning, læring og samfunnspåvirkning, Anne E. Hagberg. Dersom Nikolaisen var inhabil på tidspunktet avtalen ble inngått, vil dette også gjelde direkte underordnet tjenestemann.

Det forhold at det dreier seg om en anskaffelse, hvor det kunne vært mulig å tildele kontrakt til andre aktører, tilsier en relativt streng habilitetsvurdering.

Utgangspunktet er at det at en nærstående til en offentlig tjenestemann er ansatt hos en leverandør, ikke i seg selv innebærer at tjenestemannen er inhabil fra å inngå avtaler med leverandøren. Som redegjort for tidligere, må det foretas en samlet vurdering av om det foreligger «*særegne forhold*» som er «*egnet til å svekke tilliten*» til Nikolaisens upartiskhet. Herunder skal det blant annet legges vekt på om avgjørelsen kan innebære en «*særlig fordel, tap eller ulempe*» for ektefellen.

Sentrale momenter i denne vurderingen er at Vaagaasar verken har en ledende stilling ved BI eller eierinteresser i virksomheten. Hun mottar fastlønn, og får ikke bonus eller annen økonomisk vinning verken basert på BIs økonomiske resultater, eller som følge av at denne spesifikke kontrakten inngås med BI. Som gjennomgått under punkt 4 og 5.1 ovenfor, er dette forhold som, der de foreligger, er tillagt vesentlig vekt i retning av inhabilitet.

En ansatts interesse i kontraktsinngåelsen vil også avhenge av kontraktens størrelse. Kontrakten innebar i dette tilfellet at BI ville motta et honorar på kr. 200 000 eks. mva. Dette utgjør verken i seg selv, eller sett opp mot BIs omsetning, et høyt beløp. Heller ikke indirekte kan vi se at kontrakten kan ha noen økonomisk betydning for Vaagaasar. Situasjonen kan dermed sammenliknes med for eksempel saken i JDLOV-2012-2056 (Strøm-Erichsen).

Vaagaasar var heller ikke involvert ved inngåelsen av kontrakten. Etter kontraktsinngåelsen har det imidlertid vist seg at hun har bidratt til å utføre litteraturstudiet, og hun står som medforfatter på den innleverte rapporten. Dette skiller saken fra f.eks. den nevnte Strøm-Erichsen-saken.

Etter vår vurdering medfører ikke Vaagaasars bidrag til utførelsen av oppdraget slike særlige forhold som kan være egnet til å svekke allmennhetens tillit. Habilitetsvurderingen må foretas på bakgrunn av situasjonen på beslutningstidspunktet. Representanten fra Statsbygg som inngikk kontrakten hadde i dette tilfellet ingen foranledning til å anta at Nikolaisens ektefelle ville bli involvert i utførelsen av oppdraget. Det fremgikk eksplisitt av kontrakten at oppdraget skulle utføres av en bestemt forsker (Associate Professor Sebastiano Lombardo). Av prosjektbeskrivelsen for oppdraget fremgår det at utførende for litteraturstudiet er «*BI, Senter for Byggenæringen*». Vaagaasar er tilsatt ved et annet institutt, og er heller ikke tilknyttet Senter for Byggenæringen. Det var først under Lombardos arbeid med studiet, etter at avtalen var inngått, at Vaagaasar av kapasitetshensyn ble forespurt om å bidra. Hun ble da spurt som en av flere mulige bidragsytere ved BI. Dette er følgelig forhold som ikke kan ha påvirket valget av BI som kontraktspart. De hensyn som begrunner at en nærstående involvering i utførelsen av et oppdrag kan tale for inhabilitet i visse tilfeller, gjør seg altså ikke gjeldende her.

Samlet sett mener vi at inngåelse av avtalen om oppdragsforskning ikke innebærer at ektefellen til Nikolaisen får en «*særlig fordel, tap eller ulempe*», og vi kan heller ikke se at de særlige forholdene i saken etter en objektiv målestokk gir omverdenen rimelig og saklig grunn til å tvile på Nikolaisens habilitet.

Vår vurdering er derfor at det ikke foreligger «*særegne forhold*» som er «*egnet til å svekke tilliten*» til Nikolaisens upartiskhet, jf. § 6 andre ledd, og at han ikke var inhabil ved Statsbyggs inngåelse av avtale om oppdragsforskning vinteren 2024.